

Raport nr 10/2008

dotyczący najważniejszych doniesień z zakresu HIV/AIDS, które ukazały się w prasie we wrześniu 2008 roku.

WPROWADZENIE

W październiku 2008 roku na łamach polskiej prasy ukazało się 81 publikacji, które w swojej treści choć raz zawierały słowo HIV lub AIDS. Dominującym tematem w tym miesiącu było przyznanie medycznej nagrody Nobla odkrywcom wirusa HIV. Na 81 publikacji aż 46 dotyczyło tej tematyki. Pisano o tym zarówno w krótkich informacjach prasowych (w przeważającej większości), jak i artykułach, gdzie szczegółowo omawiano prace naukowców nad powstaniem wirusa, przedstawiano ich sylwetki, a przy okazji opisywano historię wirusa. Temat ten znalazł odzwierciedlenie w dziennikach ogólnopolskich, niektórych czasopismach oraz w większości prasy lokalnej.

Omawiając problematykę HIV/AIDS warto także bliżej przyjrzeć się kontrowersyjnej propozycji ministerstwa zdrowia dotyczącej zmian w ustawie o zapobieganiu chorobom zakaźnym i zwalczaniu ich. Należy także wspomnieć o wrocławskiej konferencji, która miała miejsce w październiku br. i przebiegała pod hasłem „Narkotyki, seks a HIV/AIDS”.

Zastanawiającym jest, że na łamach prasy nie znalazła się nawet krótka notatka o hospitalizacji i śmierci Simona Mola, zwłaszcza w kontekście ogromnego zainteresowania, jakie wzbudził w styczniu 2007 roku, kiedy Kameruńczykowi postawiono zarzut świadomego narażenia na zakażenie partnerek, nie informując ich o swojej chorobie, za co został aresztowany.

Tabela 1.

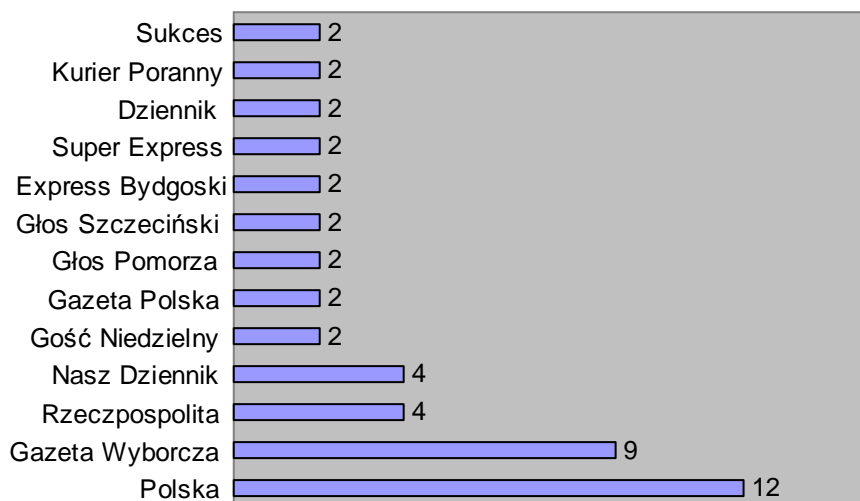
Tytuły gazet i czasopism publikujących więcej niż jedną informację na temat HIV/AIDS w październiku 2008 roku

Miejsce	Tytuł	Ilość publikacji
1.	Polska	12
2.	Gazeta Wyborcza	9
3.	Rzeczpospolita	4
4.	Nasz Dziennik	4
5.	Gość Niedzielny	2
6.	Gazeta Polska	2
7.	Głos Pomorza	2
8.	Głos Szczeciński	2
9.	Express Bydgoski	2
10.	Super Express	2
11.	Dziennik	2
12.	Kurier Poranny	2
13.	Sukces	2

* zestawienie obejmuje lokalne wydania Gazety Wyborczej i dziennika Polska

Wykres 1.

Ranking gazet i czasopism zawierających więcej niż jedną publikację na temat HIV/AIDS w październiku 2008 roku

EPIDEMIOLOGIA

Na Dolnym Śląsku mieszka co piąty Polak z AIDS

Na 115 przypadków AIDS stwierdzonych od początku roku do końca września w całym kraju, aż 24 pochodzą z Dolnego Śląska. Jeśli chodzi o zakażenia HIV, na 790 zakażonych Polaków 90 to mieszkańcy tego regionu. Dane mówiły, że aż 6 na 10 nowych zakażeń w Polsce to mieszkańcy Dolnego Śląska.

Z oficjalnych danych Państwowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej i Państwowego Zakładu Higieny wynika, że aż co piąty Polak, u którego w tym roku wykryto pełnoobjawowe AIDS, pochodzi z Dolnego Śląska, a co ósmy nowy przypadek zakażenia dotyczy mieszkańca tego regionu.¹

HIV wśród młodych

Jak niejednokrotnie już przedstawiano, statystyki mówią, że problem HIV i AIDS w Polsce dotyczy głównie ludzi młodych. Co druga zakażona osoba jest w wieku 20-29 lat. Ten fakt wpłynął m.in. na wybór adresata tegorocznej kampanii multimedialnej „Wróć bez HIV”. Rocznie w tym przedziale wiekowym wykrywa się wirusa HIV u około 200-300 osób. Wiadomo też, że nie wszyscy są świadomi występującego w ich życiu ryzyka lub boją się

¹ W oparciu o: Eliza Głowacka. *Mieszka u nas co piąty Polak z AIDS*. Polska – Gazeta Wrocławska z 28.10.2008r., Eliza Głowacka. *Przybywa chorych z AIDS i HIV, coraz więcej osób się bada*. Polska Gazeta Wrocławska z dnia 28.10.2008 r.

wykonać badania. Szacuje się więc, że zakażonych jest dużo więcej niż pokazują to statystyki, epidemiolodzy mówią nawet o 40 tys. osób.²

WAŻNE WYDARZENIA

Nobel dla odkrywców wirusa HIV

Tegoroczną nagrodę Nobla w dziedzinie medycyny otrzymało troje badaczy wirusów- Niemiec Herold zur Hausen, który odkrył wirusa HPV i udowodnił, że wirus ten wywołuje raka szyjki macicy. Druga część nagrody przypadła Francuzom - Luc Montagnier i Françoise Barre-Sinoussi otrzymali ją za odkrycie wirusa HIV.

Dokonane przed 25 laty przez tegorocznych noblistów odkrycie miało kluczowe znaczenie dla walki z AIDS. HIV okazał się bowiem odpowiedzialny za tajemniczą chorobę, która ujawniła się w latach 80. dwudziestego wieku - AIDS. Dzięki badaniom naukowców udało się opracować testy wykrywające HIV i leki przeciwwirusowe, które są w stanie przedłużyć życie chorych żyjących z HIV i w znacznym stopniu wpływać na jakość życia zakażonych HIV i chorych na AIDS.

Kontrowersje wokół nagrody

Obok gratulacji dla Francuzów pojawiły się głosy, że Akademia pominęła Amerykanina Roberta Gallo, który również badał przyczyny AIDS i jako pierwszy postawił hipotezę, że wywołuje ją wirus HIV. Sam zainteresowany powiedział, że znalezienie się poza gronem laureatów to dla niego „rozczarowanie”, zaznaczając jednocześnie, że na uhonorowanie zasługują wszyscy troje. Tym samym powróciły kontrowersje, które od początku wiązały się z wykryciem wirusa HIV - odkrycia dokonały bowiem dwa zespoły: amerykański pod kierunkiem Roberta Gallo oraz francuski z Instytutu Pasteura pod kierunkiem Luca Montagnier.

Po raz pierwszy HIV odkryto w próbce krwi zmarłego w latach 50-tych norweskiego marynarza, ale wówczas „nie zwrócono na to uwagi”. Przez lata zapomniano o tym fakcie i nikt się tym nie interesował. Dopiero w 1980 roku, kiedy w USA pojawiła się tajemnicza choroba, która zaatakowała dotąd zdrowych mężczyzn (homoseksualistów) i której to chorobie towarzyszyły zaburzenia odporności komórkowej, wydarzenia zaczęły się toczyć w tempie ekspresowym. W grudniu 1981 roku medyczne pismo „Lancet” ogłosiło, że

² Na podstawie: *Aktualności*. Głos Wągrowiecki z 10.10.2008 r.

pojawiła się nowa, nieznana choroba. Nazwano ją AIDS – zespół nabytego braku odporności. Zaczął się wtedy wśród naukowców wyścig o sławę. W 1983 roku prof. Luc Montagnier wyizolował wirusa odpowiedzialnego za AIDS. Czuł się zwycięzcą, wydawało się, że to on właśnie wygrał walkę o pierwsze miejsce na naukowym podium. Jednak rok później amerykański wirusolog, Roberto Gallo, opatentował test na odkrycie infekcji i ogłosił jednocześnie, że to on pierwszy wyizolował wirusa. Montagnier zaprotestował, powstał konflikt między uczonymi, który przez długi czas nie mógł się zakończyć. Po wielu latach kontrowersji Roberto Gallo przyznał, że odkryty przez jego zespół wirus pochodził z próbki przysłanej z Instytutu Pasteura. Ostatecznie w 1993 roku uznano, że jako pierwszy wirusa wyizolował Montagnier.

Prehistoria wirusa HIV

Zespół naukowy z czterech kontynentów (Afryki, Australii, Europy i Ameryki Północnej) pod kierunkiem Michaela Worobeya z University of Arizona w Tucson (USA) starał się odszukać ślady obecności wirusa HIV w starych, liczących blisko 50 lat próbkach tkanek przechowywanych w szpitalu w Kinszasie (Demokratyczna Republika Kongo). Z pracy naukowców wypłynął wniosek, że zarazek wywołujący AIDS musiał istnieć w środkowo-zachodniej Afryce już na początku ubiegłego stulecia.

Badacze sprawdzili 27 zatopionych w parafinie próbek pochodzących z węzłów chłonnych, wątroby lub łożyska. W jednym parafinowym bloczku z 1960 r. zawierającym fragment węzła chłonnego pewnej pacjentki, odnaleźli wirusa HIV. Namnożyli materiał genetyczny groźnego mikroorganizmu i dokładnie go zbadali posyłając próbki do dwóch niezależnych laboratoriów. Oba laboratoria potwierdziły wynik. Nie jest to jednak najstarszy znany nauce przypadek infekcji HIV na świecie.

Dziesięć lat temu biolodzy natrafili na ślady wirusa w próbce krwi pochodzącej również od pacjenta z Kinszasy z roku 1959. Badacze dysponując już dwoma próbkami: jedną z roku 1959, a drugą z 1960, mogli rozpocząć szczegółowe porównania. Obie sekwencje bardzo wyraźnie różniły się między sobą. Naukowcy wyróżniają dwa typy wirusa: bardziej zjadliwy HIV-1 i łagodniejszy HIV-2, a w obrębie HIV-1 trzy grupy, z których każda powstała niezależnie od zakażającego szympanasy małego wirusa upośledzenia odporności. Dwie z tych grup są stosunkowo rzadkie, natomiast trzecia, najczęstsza grupa M rozniosła się po całym świecie i dziś odpowiada za 95% wszystkich zakażeń na kuli ziemskiej. Różnice w budowie wirusów z 1959 i 1960 roku były ogromne (sekwencje były odmienne mniej więcej

w 12%) i naukowcy tłumaczą to tylko w jeden sposób – ewolucja potrzebowała kilku dziesięcioleci, by doszło do tak głębokich różnic.

Praca Michaela Worobeya burzy dotychczasową wiedzę na temat prehistorii HIV. Dotychczas uważano, że najstarsze szczepy wirusa pochodzą najdalej z lat 30-tych XX wieku. Uczeni zastanawiają się, dlaczego upłynęło aż 60-80 lat od momentu, gdy wirus zaczął przenosić się z człowieka na człowieka, do chwili, gdy odkryto AIDS?

Dr Paul Sharp z University of Edinburgh (UK) i Beatrice Hahn z University of Alabama w Birmingham (USA) w komentarzu do pracy piszą, że jeżeli epidemia AIDS rosła wykładniczo, wyszła od jednego, kilku zakażonych w 1910 r. i doszła do około 40 mln ofiar w roku 2007, to znaczy, że w roku 1960 żyło najwyżej kilka tysięcy zakażonych i wszyscy oni zamieszkiwali centralną Afrykę.

Wydaje się wielce prawdopodobne, że to właśnie rejon Kinszasy był kolebką HIV i że to tu dochodziło do wszystkich wczesnych zmian w budowie tego mikroorganizmu - piszą Szarp i Hahn. Co więcej, to w tej części Afryki, a konkretnie w południowo-wschodnim Kamerunie (ok. 700 km od Kinszasy) natrafiono na szczepy małpiego wirusa upośledzenia odporności, który najbardziej przypomina HIV.

Naukowcy wciąż nie wiedzą, w jaki sposób wirus z małp przeniósł się na człowieka. Najprostsze wytłumaczenie to hipoteza myśliwego – „ludzie polujący na szympansy i handlujący ich mięsem zakazili się poprzez zetknięcie z krwią zwierzęcia”.³

Konferencja we Wrocławiu

27 października br. we Wrocławiu odbyła się międzynarodowa konferencja, której przewodniczył temat: „Narkotyki, seks a HIV/AIDS”. W konferencji uczestniczyła m.in. Katarzyna Malinowska-Sempruch, dyrektorka Programu Światowej Polityki Narkotykowej w Open Society Institute, członkini m.in. Rady Programowej Programu HIV/AIDS w Światowej Organizacji Zdrowia i grupy roboczej ONZ ds. osób uzależnionych. W swoim wystąpieniu przekonywała, że lepiej redukować szkody powstałe w wyniku stosowania narkotyków, podawać osobom uzależnionym od narkotyków substytuty środków odurzających, dawać im czyste igły i strzykawki, niż karać za samo posiadanie narkotyków i na siłę zamykać chorych na odwyku.

³ Materiał opracowano na podstawie: Sławomir Zagórski. *Prehistoria wirusa HIV*. Gazeta Wyborcza z dnia 02.10.2008 r., *Wielkie awantury o wielkie szwedzkie nagrody*. Express Bydgoski z dnia 09.10.2008 r., *Nobel za wirusy*. Dziennik Polski z dnia 07.10.2008 r. i inne (patrz: Spis publikacji na końcu raportu).

W rozmowie z dziennikarką „Gazety Wyborczej” Malinowska-Sempruch zwraca uwagę, że jest to niemożliwe, aby całkowicie wyeliminować środki psychoaktywne z naszego życia, dlatego trzeba zrobić wszystko, żeby zminimalizować szkody społeczne spowodowane uzależnieniem od narkotyków. Wśród tych szkód wymienia przede wszystkim rozprzestrzenianie się HIV. Okazuje się, że przeprowadzane badania wskazują, że aż jedna trzecia zakażeń HIV jest efektem wstrzykiwania narkotyków (poza Afryką). Aby zmniejszyć szkody społeczne, często podaje się uzależnionym substytuty, np. metadon, a w Niemczech także heroinę. Na to zgadza się społeczeństwo niemieckie, gdyż wie, że to się bardziej mu opłaca. Osoby uzależnione od środków psychoaktywnych, pozostawione bez pomocy, kradną, popełniają przestępstwa, by zdobyć narkotyki, a potem zakażają HIV i chorują na AIDS, co – wiadomo – dla społeczeństwa jest dużo bardziej kosztowne. Taka polityka narkotykowa w Polsce jest niemożliwa. Dziś problemem jest nawet prowadzenie terapii substytucyjnej - twierdzi Katarzyna Malinowska-Sempruch. Dla porównania: w Niemczech jest ok. 75 tys. osób na substytutach, a w Polsce tylko tysiąc. Powodem tego jest fakt, że Polacy nie traktują uzależnionych jak osób chorych, wymagających leczenia. Raczej nimi pogardzają, wydaje im się, że uzależnienie to nie choroba, ale oznaka słabości.

Dyrektorka Programu Światowej Polityki Narkotykowej uważa, że w Polsce mamy złe przepisy, które karzą za posiadanie narkotyków. Prowadzi to do tego, że policja zatrzymuje uzależnionych, zamiast skupić się na łapaniu handlarzy. Cały świat – mówi rozmówczyni - idzie w kierunku „redukcji szkód”.

ASPEKTY MEDYCZNE

Raport WHO

Światowa Organizacja Zdrowia w najnowszym raporcie opartym na danych z 2004 roku informuje, że choroby serca, choroby zakaźne i rak to największy zabójcy ludzkości. Blisko jedną trzecią zgonów na świecie wywołują zawały i choroby krążenia. Na drugim miejscu są choroby zakaźne, na które umiera 13% ludzkości. W tym miejscu należy zaznaczyć, że dzięki upowszechnieniu szczepień odsetek ten został ograniczony. W raporcie możemy także przeczytać, że do 2030 r. najwięcej osób umrze na raka.⁴

⁴ O raporcie WHO w: *Zabiją nas rak, wirusy i zawał*. Polska z dnia 30.10.2008 r.

INNE

Kokardka - symbol świadomości

Już od kilkunastu lat spotykamy się z różnokolorowymi kokardkami, które są symbolem świadomości. Różową wstążeczkę, symbolizującą nadzieję w walce z rakiem piersi wprowadziły Amerykanki, Alexandra Penney i Evelyn Laufder. Na początku miały one być rozprowadzane w sklepach kosmetycznych Nowego Jorku, z czasem akcja objęła całe Stany Zjednoczone, a dziś świadomość pod znakiem rózu promuje się na całym świecie. W Kanadzie wybijano z nią srebrne monety, na różowo oświetla się różne znane budynki i miejsca, m.in. Łuk Konstancyjna czy wodospad Niagara.

W latach 90-tych ubiegłego wieku działacze na rzecz chorych na AIDS zaadoptowali do swoich akcji symbol czerwonej kokardki. Dziś jest ona rozpowszechniona także na całym świecie i noszą ją ludzie świata show-biznesu, członkowie organizacji wspierających walkę z AIDS oraz wszyscy sympatycy działań pomocowych na rzecz osób żyjących z HIV/AIDS.⁵

Manifestacja w Brazylii

Prawie milion gejów, lesbijek i transseksualistów przemaszerowało wzdłuż plaży Copacabana w Rio de Janeiro, by zmanifestować swój sprzeciw wobec homofobii i dyskryminacji. Parada połączona była z kampanią edukacyjną na temat zagrożenia AIDS. Imprezie towarzyszyła muzyka i ludzie poprzebierani w karnawałowe stroje. Przedstawiciele ruchów gejowskich zwrócili uwagę, że poparcie dla tej imprezy zwiększyło się od 1996 roku, kiedy po raz pierwszy zorganizowano podobną paradę. Organizatorzy uważają, że ta impreza pokazuje, „iż społeczeństwo dostrzega, że szacunek dla różnic jest fundamentalny dla demokracji”.⁶

Spis publikacji z zakresu HIV/AIDS, które ukazały się w prasie w październiku 2008 roku

1. *Aktualności*. Głos Wągrowiecki z dnia 10.10.2008 r.
2. *Badacze groźnych wirusów*. Gazeta Pomorska z dnia 07.10.2008 r.
3. Borkowski Piotr Karol. *Toksoplazmoza-czas obalić mity*. Życie na gorąco z dnia 23.10.2008 r.
4. Czabrowski Rafał. *Medyczny Nobel*. Głos Koszaliński z dnia 07.10.2008 r.
5. Czabrowski Rafał. *Medyczny Nobel*. Głos Pomorza – Słupsk z dnia 07.10.2008 r.
6. Czabrowski Rafał. *Medyczny Nobel*. Głos Szczeciński z dnia 07.10.2008 r.
7. Ćwik Franciszek. *Terroryzm w białych rękawiczkach*. Nasz Dziennik z dnia 11.10.2008 r.
8. *Dla badaczy wirusów*. Echo Dnia z dnia 07.10.2008 r.

⁵ Zob.: *Wstążka symbolem świadomości*. Nowiny Rybnickie z dnia 22.10.2008r.

⁶ Zob.: *900 tysięcy gejów*. Głos Pomorza – Słupsk z dnia 14.10.2008r.

9. Drobniak Beata. *Innowacyjne osiągnięcia w farmacji*. Świat Medycyny i Farmacji z dnia 01.10.2008 r.
10. *10 błędnych koncepcji na temat cukrzycy*. Życie Warszawy dnia 10.10.2008 r.
11. *900 tysięcy gejów*. Głos Pomorza – Słupsk z dnia 14.10.2008 r.
12. Filipowicz Izabela. *Boimy się HIV i wstydzimy*. Kurier Poranny z dnia 04.10.2008 r.
13. Głowicka Eliza. *Mieszka u nas co piąty Polak z AIDS*. Polska-Gazeta Wrocławska z dnia 28.10.2008 r.
14. Głowicka Eliza. *Przybywa chorych z AIDS i HIV, coraz więcej ludzi się bada*. Polska Gazeta Wrocławska z dnia 28.10.2008 r.
15. Godlewski Konrad. *Nobel dla odkrywców wirusów..* Polska – Dziennik Bałtycki z dnia 07.10.2008 r. z dnia 07.10.2008 r.
16. Godlewski Konrad. *Nobel za wskazanie przyczyn AIDS oraz raka szyjki macicy*. Polska z dnia 07.10.2008 r.
17. Godlewski Konrad. *Nobel za wskazanie przyczyn AIDS oraz raka szyjki macicy*. Polska – Dziennik Łódzki z dnia 07.10.2008 r.
18. Godlewski Konrad. *Medyczny Nobel za przyczynę AIDS i raka szyjki macicy*. Polska – Gazeta Krakowska z dnia 07.10.2008 r.
19. Godlewski Konrad. *Medyczny Nobel za przyczynę AIDS i raka szyjki macicy*. Polska – Gazeta Wrocławska z dnia 07.10.2008 r.
20. Godlewski Konrad. *Medyczny Nobel za przyczynę AIDS i raka szyjki macicy*. Polska – Głos Wielkopolski z dnia 07.10.2008 r.
21. Gratkowski Rafał. *Edukator kontra patologie*. Tygodnik Podhalański z dnia 02.10.2008 r.
22. Grzędowicz Jarosław. *Kto odkrył wirusa HIV*. Gazeta Polska z dnia 15.10.2008 r.
23. Huzarska – Szumec Magda. *Niežnośny ciężar bogactwa*. Sukces z dnia 01.10.2008 r.
24. *Jesień w kolorze (RED)*. Twist z dnia 01.10.2008 r.
25. *Julia Roberts*. PANI z dnia 01.10.2008 r.
26. Karwowska Anita. *Śmiertelne wirusy na miarę Nagrody Nobla*. Metro z dnia 07.10.2008 r.
27. Kastory Bożena. *Wirusy, meduzy i symetria*. Newsweek z dnia 19.10.2008 r.
28. *Komentarze*. Rzeczpospolita z dnia 07.10.2008 r.
29. *Koniec anonimowych badań na HIV?* Rzeczpospolita z dnia 10.10.2008 r.
30. *Kontrowersja w reklamie*. Outdoor media z dnia 01.10.2008 r.
31. Korwin – Mikre Janusz. *Pełzająca śmierć*. TEM z dnia 01.10.2008 r.
32. *Kurierem po kraju*. Kurier Szczeciński z dnia 10.10.2008 r.
33. Kwaśniewski Tomasz. *Polish Psycho*. Gazeta Wyborcza z dnia 31.10.2008 r.
34. *Laury za odkrycie groźnych wirusów*. Gazeta Lubuska z dnia 07.10.2008 r.
35. Leszczyński Adam. *Widziałem wielu umarłych*. Gazeta Wyborcza z dnia 11.10.2008 r.

36. Lubliniecka Katarzyna. *Narkomanów trzeba leczyć, nie karać*. Gazeta Wyborcza-Wrocław z dnia 28.10.2008 r.
37. *Medycyna*. Tygodnik Powszechny z dnia 19.10.2008 r.
38. *Medyczny Nobel przyznany*. Express Ilustrowany z dnia 07.10.2008 r.8 r.
39. *Medyczny Nobel za pracę z wirusami*. Express Bydgoski z dnia 07.10.2008 r.
40. *Medyczny Nobel za pracę z wirusami*. Nowości z dnia 07.10.2008 r.
41. *Medyczny Nobel za seksualne wirusy*. Gazeta Wyborcza z dnia 07.10.2008 r.
42. *Medyczny Nobel 2008*. Trybuna z dnia 07.10.2008 r.
43. Minta – Kobus Małgorzata. *Nagroda Nobla za odkrycie HIV*. Dziennik z dnia 07.10.2008 r.
44. Miszczyk Anna. *Zamiast numerka imię i nazwisko*. Głos Szczeciński z dnia 14.10.2008 r.
45. *Nagroda za śmiertelne wirusy*. Kurier Poranny z dnia 07.10.2008 r.
46. *Nobel za HIV*. Dziennik Wschodni z dnia 07.10.2008 r.
47. *Nobel za szanse dla chorych na raka i AIDS*. Polska – Dziennik Zachodni z dnia 07.10.2008 r.
48. *Nobel za śmiertelne wirusy*. Fakt z dnia 07.10.2008 r.
49. *Nobel za wirusa HIV i HPV*. Super Express z dnia 07.10.2008 r.
50. *Nobel za wirusa HIV i HPV*. Super Express - wydanie warszawskie z dnia 07.10.2008r.
51. *Nobel za wirusy*. Dziennik Polski z dnia 07.10.2008 r.
52. *Nobel za wirusy*. Nasz Dziennik z dnia 07.10.2008 r.
53. *Nobel za wirusy*. Nasz Dziennik – Warszawa z dnia 07.10.2008 r.
54. Piaseczny Jan. *Poligamiczny wódz Zuma*. Przegląd z dnia 19.10.2008 r.
55. Piasek Andrzej. *Jeden z odkrywców HIV został pominięty*. Dziennik z dnia 07.10.2008 r.
56. *Przystanek autobusowy z tirówką w tle*. Warszawska gazeta z dnia 24.10.2008 r.
57. *Rak, wirusy i zawał*. Polska-Głos Wielkopolski z dnia 30.10.2008 r.
58. Redlińska Izabela. *Nobel za wirusy*. Rzeczpospolita z dnia 07.10.2008 r.
59. *Reumatologia 2008-2009*. Leki współczesnej terapii z dnia 01.10.2008 r.
60. *Roberts kolaboruje*. Sukces z dnia 01.10.2008 r.
61. Rok Anna. *Rosetex: Nowy, uatrakcyjniony asortyment*. Gazeta Prawna z dnia 32.10.2008 r.
62. Sierakowska Judyta. *Diabelska edukacja*. Przekrój z dnia 29.10.2008 r.
63. Stanisławska Aleksandra. *Awantury medyczne: komu należy się Nobel*. Rzeczpospolita z dnia 08.10.2008 r.
64. *100 najlepszych rzeczy dla faceta*. Men's Health z dnia 01.10.2008 r.
65. *Śmiertelne wirusy*. Nowiny z dnia 07.10.2008 r.
66. Turkiewicz Leszek. *Nobel sprawiedliwy i oczekiwany*. Angora z dnia 19.10.2008 r.
67. *W Malawi pół miliona dzieci straciło rodziców z powodu AIDS*. Gazeta Olsztyńska z dnia 11.10.2008 r.
68. *Ważny adres*. Zdrowi z dnia 01.10.2008 r.
69. *Wielkie awantury o wielki szwedzkie nagrody*. Express Bydgoski z dnia 09.10.2008 r.

70. *Wielkie awantury o wielki szwedzkie nagrody*. Nowości z dnia 09.10.2008 r.
71. *Wirus Hienie musi oznaczać śmierci*. Polska –Kurier Lubelski z dnia 11.10.2008 r.
72. Wiśniewska Katarzyna. *Kościół spiera się o antykoncepcję*. Gazeta Wyborcza z dnia 06.10.2008 r.
73. Wojtasiński Zbigniew. *Pocałunek raka*. Wprost z dnia 19.10.2008 r.
74. *Wróć bez HIV*. Leki współczesnej terapii z dnia 01.10.2008 r.
75. Wróżyńska Joanna. *Co może herbata?* Gazeta Wyborcza z dnia 16.10.2008 r.
76. *Wstążka symbolem świadomości*. Nowiny Rybnickie z dnia 22.10.2008 r.
77. *Z tygodnia na tydzień*. Gazeta Polska z dnia 08.10.2008 r.
78. *Zabija nas rak, wirusy i zawał*. Polska z dnia 30.10.2008 r.
79. Zagórski Sławomir. *1,4 mln dol. za dwa wirusy*. Gazeta Wyborcza z dnia 07.10.2008 r.
80. Zagórski Sławomir. *Prehistoria wirusa HIV*. Gazeta Wyborcza z dnia 02.10.2008 r.
81. Ziarnik Marta. *Dzieci z głodu jedzą szczury*. Nasz Dziennik z dnia 11.10.2008 r.